

ITINERARI

lúdic de la platja

RECORREGUT

L'itinerari discorre pel passeig marítim "Fco. Lozano" que travessa de manera longitudinal l'ecosistema del primer cordó dunar de la platja de El Saler.

LONGITUD

2.000 metres aprox.

DURACIÓ

45 minuts aprox.

QUÈ HI HEM DE FER?

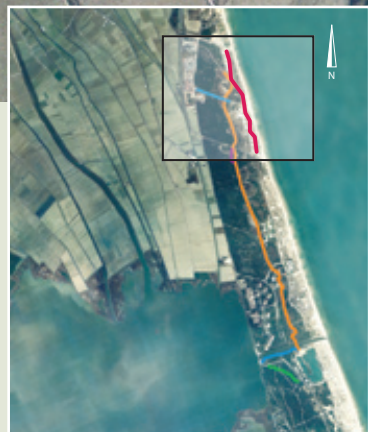
- _RESPECTA LES PLANTES I ANIMALS. No arranques flors ni fulles.
- _RESPECTA EL SO DE LA NATURALESIA. Procura no fer-hi soroll.
- _NO ABANDONES EL FEM DURANT EL RECORREGUT.
Utilitza les papereres i els contenidors.
- _NO HI FACES FOC.
- _UTILITZA LES SENDES I ELS CAMINS SENYALITZATS.
- _NO HI VAGES DESCALÇ/A. Utilitza calçat per a realitzar els itineraris.

ON CRIDAR?

- SERVICI DEVESA-ALBUFERA 96 161 03 47
- CASA FORESTAL DE EL SALER 96 183 00 12
- EMERGÈNCIES I INCENDIS 112

ITINERARI LÚDIC DE LA PLATJA

PARADES DE L'ITINERARI

1 EL PASSEIG MARÍTIM	5 EL BANYADOR
2 LES PLANTES DE LES DUNES	6 UN PASSEIG PER LA PLATJA
3 ELS ANIMALS DE LES DUNES	7 MENJAR A L'ALBUFERA
4 EL BANY	

Parada 1**EL PASSEIG MARÍTIM**

L'antic ecosistema de dunes de primera línia que caracteritzava la platja de El Saler fou arrasat a finals dels anys seixanta per a construir un passeig marítim elevat sobre el nivell de la mar, amb restaurants i dutxes a la part baixa. Este passeig marítim, es va eliminar a finals dels anys noranta i es va substituir per un cordó de dunes i per l'actual passeig pel qual discorre l'itinerari. El nou passeig a l'estar construït al nivell de la mar i estar situat darrere de les dunes, produïx un menor impacte.

Passeig marítim de El Saler, 1970

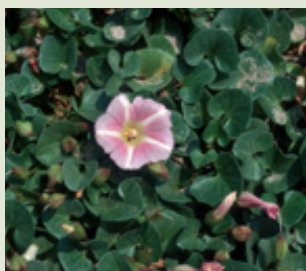
Regeneració Dunar

La platja de la Devesa patix, des d'abans de mitjan del segle passat, un fort procés d'erosió causat per la falta d'arribada d'arena, provocada al mateix temps, per la regulació dels rius i per l'efecte barrera del port de València. Esta situació estava agreujada per la presència de l'antic passeig marítim que afavoria la perduda de platja (la platja de El Saler era tan estreta que l'obstacle del passeig marítim provocava, en moments de temporal, que l'onatge multiplicara la seua energia al xocar contra este i arrossegara, per tant, més arena en el retorn del corrent a la mar). El lloc que ocupava l'antic passeig, hui és platja.

La construcció, de manera artificial, d'un nou cordó dunar, davant del passeig es va dur a terme pel paper tan important que exercixen les dunes sobre l'estabilitat de les platges: d'una banda, actuen com a reserva d'arena per a mantindre l'existència i l'equilibri de les platges que tenen davant i d'altra banda, protegeixen de l'acció del vent de la mar la vegetació que se'n desenrotlla darrere. Les característiques peculiars de les plantes i animals que viuen a estes dunes, marcades per unes condicions ambientals molt dures, li atorguen un valor natural únic que augmenta, si tenim en compte a més, que es tracta, hui en dia, d'un ecosistema escassament representat a causa de l'exagerada urbanització de la costa.

Parada 2

LES PLANTES DE LES DUNES

Corretjola marina

Borró

A esta parada el passeig s'allunya de la mar i discorre per darrere d'una zona de dunes que no es va arrasar quan es va construir l'antic passeig marítim elevat. Les plantes que s'hi poden observar són les que corresponen al matoll característic de les dunes d'interior. Estes plantes no estan preparades per a suportar l'acció directa del vent de la mar per la qual cosa creixen de forma rèptil, no atrevint-se a superar l'altura de les dunes que tenen davant i que les protegeixen. Es poden vore margallons, llentiscles, sarsa i fins i tot pins. Totes adopten formes encoixinades, com "pentinades" pel vent. Si ens fixem en el pi, observem com creix a la part ampla i no a l'alta.

Acostant-nos a les dunes de davant, podem vore que ací les formes de les plantes són diferents. Totes estan preparades per a sobreviure en este medi. Totes són capaces de resistir la forta insolació, l'assot continu del vent de la mar carregat de sal i la mobilitat constant de l'arena que les tapa moltes vegades, tot ocultant el seu aparell fotosintetitzador, o que les descobreix totalment, deixant les seues arrels a l'aire. Observem que les seues fulles són xicotetes, així eviten al màxim la deshidratació, o són de color blanquinós perquè estan cobertes de pelets que les protegeixen millor de l'exterior, o són carneses cosa que els permet emmagatzemar aigua a l'interior. Fixem-nos en les fulles del barrot, estes es retorcen sobre elles mateixes per tal d'evitar l'evaporació.

Les tiges de totes elles creixen de forma rèptil per a minimitzar l'efecte del vent o creixen flexibles i fortes, cap amunt, per a poder doblegar-se sense trencar-se. Totes les seues arrels són exageradament extenses per a poder ancorar-se molt bé dins l'arena. Cal tindre en compte que qualsevol planta no pot viure en un medi amb unes condicions tan dures.

Parada 3

ELS ANIMALS DE LES DUNES

Sargantana de Cua-roja

Escarabat piloter

Igual que les plantes que viuen a les dunes de primera línia, la forma de vida i els mecanismes d'adaptació dels animals que viuen ací estan condicionats per les característiques ambientals d'este ecosistema. L'escassetat d'ombra, el calfament excessiu que aconseguix durant el dia la capa superficial de l'arena i la diferència extrema de temperatura que es produïx entre el dia i la nit, determinen, que molts dels animals d'este medi, com és el cas d'alguns escarabats, desenrotllen ritmes biològics d'activitats crepusculars i nocturnes; estos romanen soterrats dins l'arena durant el dia i ixen a poqueta nit a la recerca de preses.

Les espècies de caragols que viuen a estes dunes estan també adaptades a este medi tot presentant petxines grosses i una alta resistència a la dessecació. Per a evitar el contacte amb el sòl en els moments de màxima radiació solar estos es pugen durant el dia a les branques de les plantes, s'hi adherixen formant "xanglots" i hi romanen immòbils fins a l'arribada de la nit, moment en què baixen per a alimentar-se (les altes temperatures del sòl, a l'estiu, podrien literalment coure'ls).

La pròpia naturalesa blana de l'arena que facilita el soterrament d'algunes espècies també determina que alguns dels animals que viuen a este medi desenrotllen estructures apendiculars especials que els permeten caminar molt millor sobre

ella. La sargantana cua-roja presenta tant en les extremitats anteriors com en les posteriors uns dits amb una classe d'escates que li permeten córrer molt ràpid sobre l'arena sense afonar-se.

Parada 4**EL BANY**

Vista de la platja de El Saler

Si el recorregut el fem a l'estiu i mirem cap a la platja vorem famílies, parelles, i grups d'amics, tots junts, banyant-se o prenent el sol. Açò que hui ens pareix tan normal no ha sigut sempre així.

La moda de banyar-se dins la mar s'inicia a finals del segle XVIII, sent els pioners els aristòcrates del sud d'Anglaterra.

Al llarg del segle XIX la pràctica dels banys de mar es fa més popular. Els metges de l'època reprenen la idea que ja preconitzaven els antics egipcis, grecs i romans, dels efectes curatius dels banys de mar, i recomanen prendre banys de mar per a previndre i curar nombroses afeccions i malalties. La gent comença a acudir a les platges.

Des de mitjans del segle XIX fins a principis del segle XX, les zones de bany estaven delimitades en funció del sexe: una part de la platja estava reservada per a les dones i una altra per als hòmens. Tot home tenia prohibit passejar-se per les platges reservades a l'ús de les dones mentre estés s'estiguieren banyant.

A principis del segle XX els banys de mar comencen a convertir-se en una cosa molt apreciada no sols per les seues qualitats curatius sinó com a mitjà de descans i de relaxació. El sistema del bany a la corda, pràctica consistent a banyar-se agarrat a una corda subjecta a uns pals plantats a l'arena, testimonia el caràcter col·lectiu i popular del bany. Esta pràctica era pròpia de persones majors o de persones insegures a l'hora de ficar-se dins la mar.

A mitjan segle passat, tot coincidint amb una major prolongació dels períodes vacacionals, la popularitat dels banys de mar desencadena una gran afluència de gent a les platges. A la platja ja no s'acudix per a curar qualsevol malaltia sinó simplement pel gust d'anar-hi.

Parada 5**EL BANYADOR**

El trage de bany ha patit una gran evolució al llarg del temps. Els primers banyadors femenins que apareixen durant la primera mitat del segle XIX eren de franel·la, de colors foscs i estaven composts per un cosset ajustat amb coll alt i mànegues fins al colze, falda fins als genolls amb pantalons al davall, mitges negres i sabatilles de lona.

A finals del XIX este vestit de bany se simplifica i se substituïx per una camisa llarga, pantaló i calcetins. S'abandonen els colors foscs i s'utilitzen els clars.

25 anys després ja no s'usaven els calcetins per al bany, els hòmens podien lluir pantaló curt però les dones encara usaven per a banyar-se, camises de dormir, camises llargues i faldes. És durant la dècada dels 30 del segle passat quan apareix el banyador femení pròpiament dit. Estava fet amb llana i es componia d'una camiseta i d'un pantaló curt que tapava els cuixes.

L'any 1946 el francès Louis Réard presenta un banyador de dos peces. El va denominar biquini, igual que el nom de l'atol del Pacífic on s'estaven fent en eixe any proves d'explosions nuclears. La peça era tan atrevida que la persona que va fer de model per a presentar el trage de bany va comparar l'efecte que tindria el banyador sobre la societat en general, amb la repercussió que estaven causant en eixe moment, sobre els periòdics de l'època, les proves nuclears a estes illes. L'ús d'esta classe de banyador no es va popularitzar fins als anys seixanta. La seua arribada a Espanya coincidix amb el *boom* turístic de finals d'eixa dècada.

Els primers banyadors elàstics com els que es confeccionen actualment apareixen al 1960, any en què es va inventar la *lycra*.

Parada 6

UN PASSEIG PER LA PLATJA

Alga roja

Rudicardium

Mactra Corallina

ou de ratjada

Si ens acostem a la vora de la platja ens adonarem que un simple passeig per la platja pot convertir-se en una interessant aventura d'observació. Passejar després del pas d'un temporal és el moment perfecte ja que els fons marins han estat més remenats i el material arrossegat per les ones és molt més divers i inclús el seu origen pot ser més llunyà. Això que observem ens donarà una idea de la vida que hi ha a pocs metres davall l'aigua encara que també hi trobarem objectes de diferents procedències que ens recordaran que la mar torna a l'home això que hi tira.

A l'arena podem trobar una variada gamma de petxines de mol·luscs de diferents formes, grandàries i colors, petxines de caragols, restes d'esquelets, com els de la sépia, ous de tauró com

els de la bastina, algues, carrancs, estrelles de mar, boles de fulles de Posidonia, "xanglotes de raïm negre" que no és una altra cosa que una posta d'ous que s'ha després de les roques del fons marí, xicotets trossos de vidres de colors amb diferents graus de polit tot depenent del temps que han estat exposats a l'erosió de la mar, restes d'atuellants antics, polperes...

Si observem amb atenció també trobarem a l'arena i a la zona fangosa més pròxima a la mar, diferents empremtes d'animals, sobretot d'aus. Podrem descobrir empremtes de gavines, de corriol camanegre, de xatrac... A la zona de les dunes és possible que trobem empremtes de l'escarabat piloter, de la sargantana cua-roja o bé de la cuallarga, empremtes d'agrons...

Parada 7

MENJAR A L'ALBUFERA

All-i-Pebre

El Parc Natural de l'Albufera és i ha sigut l'hàbitat natural de dos dels elements que més han caracteritzat i influït en la cuina valenciana: l'arròs i l'anguila. A més d'estos dos elements, la proximitat a la mar i la varietat de verdures i hortalisses fresques, producte de les hortes que proliferen al llarg de la seua franja costanera, conformen els ingredients clàssics de la cuina de l'Albufera.

Els plats més típics de la zona són: la paella i l'all-i-pebre. La paella i l'arròs tenen a l'Albufera múltiples variants com per exemple la paella d'abadejo i verdures, paella d'ànec, l'arròs a banda, l'arròs negre, l'arròs amb col i anguiles, amb bledes i caragols, arròs "amb fesols i naps"...

L'all-i-pebre és el plat més autòcton d'estes terres, en realitat és el nom que se li dona a la salsa que acompanya determinats plats de peix o de carn i que té com a base un sofregit d'all i pebre roig. Els habitants de la zona han utilitzat preferentment l'anguila com a ingredient principal de manera que es convertix en un component imprescindible associat a este plat.

L'espardenyà ve a ser una variant de l'all-i-pebre en què figura com a ingredient la carn d'ànec, l'anguila i la creïlla. La carència de caça ha substituït l'anguila per pollastre o conill. El seu origen cal buscar-ho en l'escassetat d'anguiles i solia ser un plat cuinat especialment pels hòmens a la taverna o en la cabila de caçadors.